

โครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย¹

Information Literacy Structure for the Primary School Students in Thailand

ปาริชาติ เสารยะวิเศษ², ดร.สมาน ลอยฟ้า³,
ดร.ดุสฎิ อายูวัฒน์⁴

Parichard Sourayaviset, Dr. Smarn Loipha,
Dr. Dusadee Ayuwat

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนระดับประถมศึกษาที่สุ่มมาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จำนวน 400 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ระหว่าง 20 พฤษภาคม ถึง 15 กรกฎาคม 2551 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ จำนวน 7 องค์ประกอบย่อย ด้านการประเมินสารสนเทศ จำนวน 6 องค์ประกอบย่อย และด้านการนำสารสนเทศไปใช้ จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย ซึ่งโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นกรอบสำหรับใช้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุสฎิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

³ รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The objective of this research was to study the information literacy structure of the primary school students in Thailand. The study sample consisted of 400 primary school students who were selected by multi-stage random sampling. The research tool was a guideline for in-depth interview. They were interviewed from 20 May to 15 July 2008. The data were analyzed by factor analysis. The study revealed that the information literacy structure for the primary school students in Thailand had 3 main components and 18 subcomponents. It was consisted of 1) accessing the information with 7 subcomponents. 2) evaluating the information with 6 subcomponents and 3) using the information with 5 subcomponents. The research findings led to the proposed guidelines for developing and evaluating the information literacy of the primary school students in Thailand.

คำสำคัญ: โครงสร้างการรู้สารสนเทศ, การรู้สารสนเทศ, นักเรียนระดับประถมศึกษา

Keywords: The standard structure of the information literacy, Information literacy, Primary school students

บทนำ

การรู้สารสนเทศซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของสังคมในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2548) ได้ทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นกับคนทุกกลุ่มอายุและทุกอาชีพ การรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญสำหรับการศึกษาระดับ และเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ช่วยให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น (Lau, 2004; สมาน ลอยฟ้า, 2545) Stueart (1990) ได้กล่าวว่า การรู้สารสนเทศเป็นสิ่งมีค่า และเป็นตัววัดประสิทธิภาพของคนในประเทศ นอกจากนี้การเป็นผู้รู้สารสนเทศ (Information Literate Person) ยังทำให้บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และเป็นนักแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกอาชีพ ทุกระดับชั้นในทุกรูปแบบการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น (Lau, 2004)

หากต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศ การพัฒนาเรื่องการรู้สารสนเทศจะต้องเกิดขึ้นตั้งแต่การศึกษาระดับแรกสุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากการรู้สารสนเทศเป็นองค์ประกอบพื้นฐานการเรียนรู้ของการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องจัดให้มีขึ้นในทุกระดับการศึกษา (American Library Association, 1998) เพื่อให้ นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีลักษณะควบคุมตนเอง (Self-Directive) และรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะที่จำเป็นของนักเรียนที่ต้องมีในยุคสังคมฐานความรู้ (American Library Association, 1998; Doyle, 1994) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น นอกจากผู้เรียนจะต้องอ่านออก เขียนได้ คิดเป็นคำนวณเป็นแล้ว ยังต้องมีทักษะการรู้สารสนเทศด้วย เนื่องจากการรู้สารสนเทศเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Nimon, 2002) ซึ่งสอดคล้องกับ Adams (2000) ที่กล่าวว่า การรู้สารสนเทศต้องปลูกฝังให้คงอยู่ในตัวนักเรียนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

การสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศได้รับความสนใจจากหลายประเทศ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เห็นความสำคัญของการรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก โดยได้ริเริ่มจัดทำมาตรฐานการรู้สารสนเทศขึ้นเป็นประเทศแรก ในปี ค.ศ. 1998 โดย American Association

of School Librarians ได้จัดทำมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (American Association of School Librarians, 1998) และต่อมาในปี ค.ศ. 2000 Association of College and Research Librarian ได้จัดทำมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Association of College and Research Librarians, 2000) สำหรับประเทศออสเตรเลีย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการรู้สารสนเทศว่าเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิตได้จริงของนักเรียน (Australian School Library Association, 2004) และงานวิจัยของ Bundy (1999) ยังพบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนในประเทศออสเตรเลีย ได้บรรจุการรู้สารสนเทศเข้าไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับใช้ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ส่วนประเทศแคนาดาได้มีเป้าหมายการศึกษาของประเทศโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพในสังคมสารสนเทศ ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรู้ทักษะการเข้าถึงและเลือกสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม วิเคราะห์สารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งรู้จักใช้สารสนเทศได้อย่างชาญฉลาด (Canadian Association for School Libraries, 2005) นอกจากนี้ สมาคมห้องสมุดประเทศอังกฤษยังได้ให้ความสำคัญกับห้องสมุด ที่มุ่งให้นักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา และเพื่อสามารถนำไปใช้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (The Library Association, 2000)

สำหรับการพัฒนาการรู้สารสนเทศในประเทศไทย ในด้านการค้นหาคำรู้ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัย เริ่มมีปรากฏเมื่อปี 2536 โดยประเด็นการวิจัยส่วนใหญ่ เน้นการศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ด้านการเผยแพร่แนวคิดการรู้สารสนเทศพบว่า ได้เริ่มมีปรากฏในรูปบทความในวารสารปี 2541 จากนั้นได้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการรู้สารสนเทศที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปี 2547

และได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศไปบูรณาการในหลักสูตรและรายวิชา ซึ่งปรากฏการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นในระดับอุดมศึกษา สำหรับในปี 2545 พบว่ามี การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศปรากฏในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งแสดงถึงการเริ่มตระหนักในความสำคัญของการรู้สารสนเทศในระดับพื้นฐาน แต่ยังไม่พบการศึกษาการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษาแต่อย่างใด ทำให้ยังไม่ทราบองค์ความรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการพัฒนาการรู้สารสนเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักเรียนที่กำลังเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2551 จากโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 67 แห่ง ซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ถือว่าเป็นระดับชั้นสุดท้ายของการศึกษาระดับประถมศึกษาที่เมื่อจบแล้วจะไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือออกไปประกอบอาชีพ

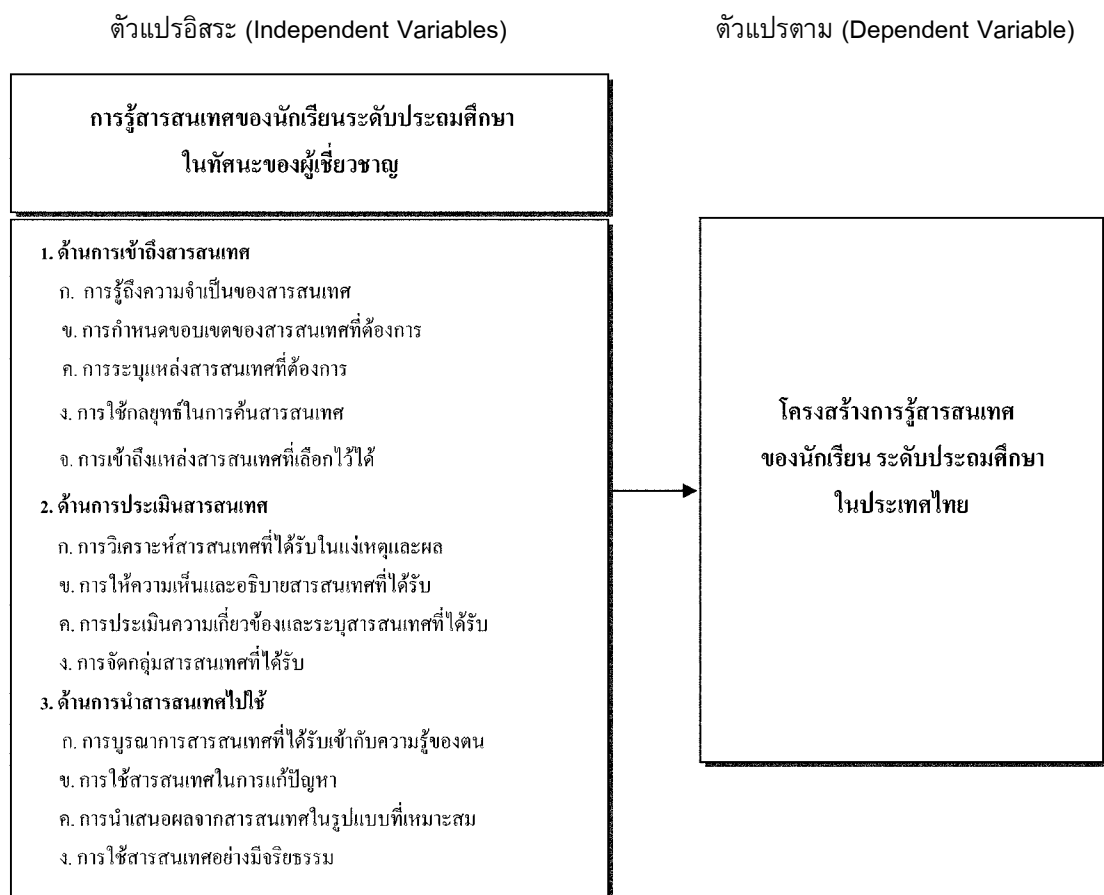
ทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ อันเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lau, 2004; Nimon, 2002) ซึ่งมีขั้นตอนและความละเอียดที่แตกต่างกันสำหรับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization,

2006) และแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ The International Federation of Library Associations and Institutes (IFLA) ซึ่ง Lau (2004) ในฐานะประธานกลุ่มการรู้สารสนเทศของ IFLA กล่าวว่า มาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA สามารถปรับเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กรหรือประเทศ โดยโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศที่จะทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

จากกรอบแนวคิด ตัวแปรอิสระคือ การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผลการวิจัยโดยใช้แบบ

สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ที่ซึ่งได้จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ในการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ ภายใต้กรอบโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA 3 องค์ประกอบหลัก จากนั้นสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ จำนวน 15 คน โดยระหว่างการสัมภาษณ์ได้เปรียบเทียบข้อค้นพบของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาจากทัศนะที่แตกต่างกันของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล และวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเป็นหลัก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้แบบการวิจัยแบบตัดขวาง (Cross Sectional Design) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งประเทศ โดยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของ Kish (2004) ได้ขนาดตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544) ได้โรงเรียนประถมศึกษาที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างจำนวน 67 แห่ง โดยจำแนกเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในภาคเหนือ (พิษณุโลก เขต 3 และสุโขทัย เขต 1) จำนวน 16 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อุดรธานี เขต 1 และยโสธร เขต 2) จำนวน 23 แห่ง ภาคกลาง (ชลบุรี เขต 1 และสมุทรสงคราม เขต 1) จำนวน 11 แห่ง ภาคใต้ (สุราษฎร์ธานี เขต 1 และระนอง เขต 1) จำนวน 13 แห่ง และกรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 4 แห่ง

เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งพัฒนามาจากผลการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งใช้เป็นแบบวัดการรู้สารสนเทศของนักเรียน ประกอบด้วยจำนวนคำถาม 69 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงสารสนเทศ 31 ข้อ การประเมินสารสนเทศ 16 ข้อ และการใช้สารสนเทศ 22 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำแนกเป็น 2 ระดับคือ ใช่ และไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูกต้อง 0 คะแนน แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดขอนแก่น เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 จำนวน 7 แห่ง โดยสัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 35 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ซึ่งได้เท่ากับ 0.865 จากนั้นผู้วิจัยส่งหนังสือราชการและโทรศัพท์ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนและเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมผู้ช่วยวิจัย 1 คนตามวันเวลาที่นัดหมาย การเก็บข้อมูลใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม 2551 - 15 กรกฎาคม 2551 และวิเคราะห์องค์ประกอบการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ Factor Analysis

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า โครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการนำสารสนเทศไปใช้ โดยด้านการเข้าถึงสารสนเทศ มี 12 องค์ประกอบย่อย ด้านการประเมินสารสนเทศ มี 6 องค์ประกอบย่อย และด้านการนำสารสนเทศไปใช้มี 7 องค์ประกอบย่อย เมื่อนำโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา มาจัดใหม่ จะได้เป็นดังนี้

1) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ จาก 12 องค์ประกอบย่อย เมื่อพิจารณาจากคำตอบของนักเรียน ซึ่งพิจารณาจาก องค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และมีตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการเข้าถึงสารสนเทศ คงเหลือ 7 องค์ประกอบ (ตารางที่ 1) ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการรู้จักคำและการสะกดคำเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการรู้จักใช้คำสำคัญและหัวเรื่องเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการรู้จักหมวดหมู่ของหนังสือในห้องสมุด

องค์ประกอบย่อยที่ 4 ด้านการรู้ข่าวสารสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือตอบข้อสงสัย

องค์ประกอบย่อยที่ 5 ด้านการรู้ข่าวสารสารสนเทศมีประโยชน์เพื่อตอบสนองความอยากรู้และการศึกษาต่อ

องค์ประกอบย่อยที่ 6 ด้านความสามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการค้นหาคำตอบ

องค์ประกอบย่อยที่ 7 ด้านการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ

2) ด้านการประเมินสารสนเทศ จาก 6 องค์ประกอบย่อย เมื่อพิจารณาจากคำตอบของนักเรียน ซึ่งพิจารณาจาก องค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และมีตัวแปร

ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป พบว่าองค์ประกอบด้านการประเมินสารสนเทศ คงเหลือ 6 องค์ประกอบ (ตารางที่ 2) ได้แก่ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการประเมินความทันสมัยกับสารสนเทศที่ได้รับ

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นกับสารสนเทศที่ได้รับ

องค์ประกอบย่อยที่ 4 ด้านการประเมินความน่าเชื่อถือกับสารสนเทศที่ได้รับ

องค์ประกอบย่อยที่ 5 ด้านการจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ

องค์ประกอบย่อยที่ 6 ด้านการประเมินสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการและประเมินความถูกต้อง

3) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ จาก 7 องค์ประกอบย่อย เมื่อพิจารณาจากคำตอบของนักเรียนซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบย่อยที่มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และมีตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัว

ขึ้นไป พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับด้านการนำสารสนเทศไปใช้ คงเหลือ 5 องค์ประกอบย่อย (ตารางที่ 3) ได้แก่

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการนำเสนอผลงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการมีมารยาทในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

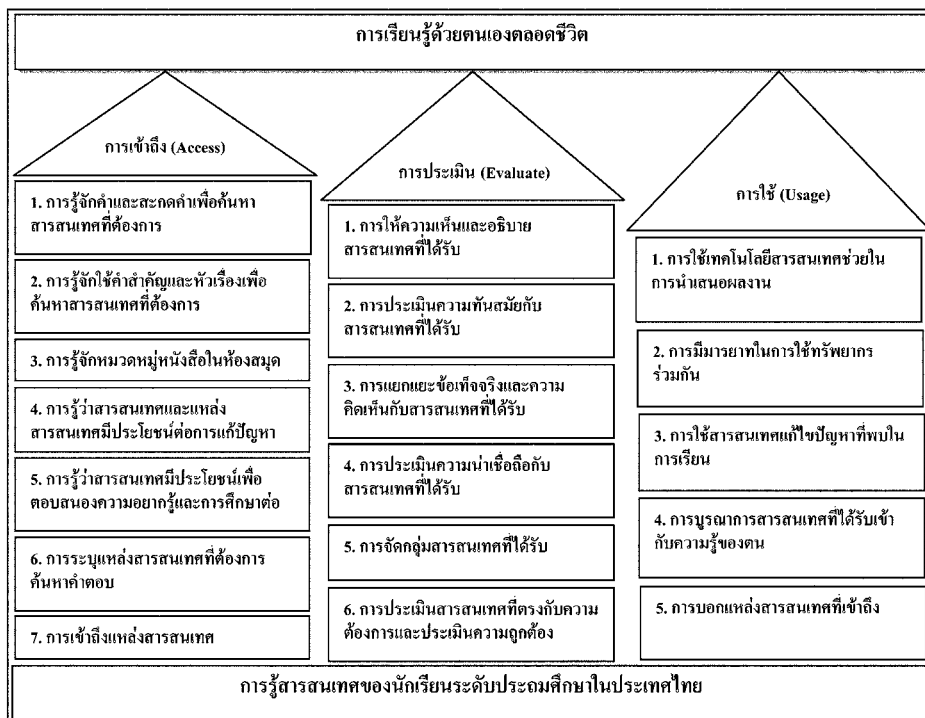
องค์ประกอบย่อยที่ 3 ด้านการใช้สารสนเทศแก้ไขปัญหาที่พบในการเรียน

องค์ประกอบย่อยที่ 4 ด้านการบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตน

องค์ประกอบย่อยที่ 5 ด้านการบอกแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึง

สรุปโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งมี 7 องค์ประกอบย่อย ด้านการประเมินสารสนเทศ ซึ่งมี 6 องค์ประกอบย่อย และด้านการนำสารสนเทศไปใช้ ซึ่งมี 5 องค์ประกอบย่อย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

ตารางที่ 1 คำนำน้าหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน และค่าร้อยละของความแปรปรวน ของด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ผ่านการสกัดและหมุนแกนด้วยวิธี Varimax

การรู้สารสนเทศของนักเรียน ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	น้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของ ความ แปรปรวน	ชื่อองค์ประกอบย่อย
1.1 นักเรียนสามารถเขียนคำว่า “โรงเรียน” เป็นภาษาอังกฤษ	0.681	2.811	9.069	1. การรู้จักคำและการสะกดคำเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ
1.2 นักเรียนสามารถเขียนคำเต็มของคำว่า “พ.ร.บ.”	0.640			
2.1 เมื่อต้องการค้นเรื่อง “ขยะมูลฝอย” นักเรียนใช้คำค้นว่า “เชื้อโรค” (*)	0.655	1.838	5.930	2. การรู้จักใช้คำสำคัญและหัวเรื่องเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ
2.2 เมื่อต้องการค้นเรื่อง “หัวใจ” นักเรียนใช้คำค้นว่า “ระบบขับถ่ายของเสีย” (*)	0.648			
3.1 เมื่อนักเรียนจะค้นหาหนังสือในห้องสมุด นักเรียนดูสัญลักษณ์แสดงหมวดหมู่ที่ชั้นหนังสือก่อน	0.727	1.544	4.980	3. การรู้จักหมวดหมู่ของหนังสือในห้องสมุด
3.2 เมื่อนักเรียนจะค้นหาหนังสือในห้องสมุด นักเรียนเดินค้นที่ชั้นหนังสือเลข (*)	0.611			
4.1 นักเรียนคิดว่าข่าวที่ได้จากหนังสือพิมพ์มีประโยชน์ต่อนักเรียนในการทำรายงาน	0.755	1.404	4.528	4. การรู้ข่าวสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือตอบข้อสงสัย
4.2 หากครูให้นำเสนอหน้าชั้นเกี่ยวกับการทำนาและพันธุ์ข้าวที่ปลูกในหมู่บ้าน นักเรียนจะอ่านหนังสือและถามคนทำนาในหมู่บ้าน	0.593			
5.1 ส่วนใหญ่นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลที่นักเรียนสนใจนอกเหนือจากที่ครูสั่ง/มอบหมาย	0.697	1.343	4.331	5. การรู้ข่าวสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการใช้เพื่อตอบสนองความอยากรู้และการศึกษาต่อในระดับสูง
5.2 นักเรียนคิดว่าคู่มือการสอบเข้า ม.1 มีประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนต่อ	0.637			
6.1 ถ้าอยากรู้ว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชนของนักเรียนป่วยเป็นโรคอะไรมากที่สุด นักเรียนจะไปขอข้อมูลจากสถานีอนามัย/โรงพยาบาล	0.723	1.238	3.995	6. ความสามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการค้นหาคำตอบ
6.2 หากนักเรียนมีข้อสงสัยในการค้นหาความรู้ ส่วนใหญ่นักเรียนมักถามครูผู้สอน	0.612			
7.1 หากนักเรียนค้นหาหนังสือในห้องสมุดไม่พบนักเรียนมักถามครูผู้ดูแลห้องสมุด/บรรณารักษ์	0.674	1.128	3.639	7. การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ
7.2 เมื่อต้องการหนังสือในห้องสมุด นักเรียนใช้บัตรรายการช่วยค้น	0.508			

ตารางที่ 2 คำน้้าหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน และค่าร้อยละของความแปรปรวน ของด้านการประเมินสารสนเทศ ที่ผ่านการสกัดและหมุนแกนด้วยวิธี Varimax

การรู้สารสนเทศของนักเรียน ด้านการประเมินสารสนเทศ	น้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน	ชื่อองค์ประกอบย่อย
1.1 นักเรียนคิดว่า การสวมใส่เสื้อสีดำที่มีตราสัญลักษณ์เป็น การเหมาะสม เพราะกำลังเป็นที่นิยม(*)	0.699	2.391	14.944	1. การให้ความเห็นและอธิบาย สารสนเทศที่ได้รับ
1.2 จากข่าวสรุปได้ว่า นักเรียนควรไว้ทุกข์ถวายสมเด็จพระ เจ้าที่นางเธอฯ โดยสวมเสื้อสีดำที่ไม่มีตราสัญลักษณ์	0.663			
1.3 จากข่าวทำให้ทราบว่า การไว้ทุกข์ ไม่ควรสวมเสื้อขาว หรือดำที่มีตราสัญลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	0.620			
2.1 หากนักเรียนต้องค้นเรื่องเกี่ยวกับดาวเทียมเพื่อการศึกษา นักเรียนจะเลือกหนังสือเล่มแรก (เขียนปี 2541) เพราะเป็น ข้อมูลที่พิมพ์ขึ้นก่อน (*)	0.869	1.577	9.857	2. การประเมินความทันสมัยกับ สารสนเทศที่ได้รับ
2.2 หากนักเรียนต้องค้นเรื่องเกี่ยวกับดาวเทียมเพื่อการศึกษา นักเรียนจะเลือกหนังสือเล่มที่สอง (เขียนปี 2550) เพราะเป็น ข้อมูลที่ทันสมัยที่สุด	0.864			
3.1 จากข่าวที่ฟัง นักเรียนคิดว่าเป็นความคิดเห็น (*)	0.904	1.525	9.530	3. การแยกแยะข้อเท็จจริงและ ความคิดเห็นกับสารสนเทศที่ ได้รับ
3.2 จากข่าวที่ฟัง นักเรียนคิดว่าเป็นข้อเท็จจริง	0.894			
4.1 หากนักเรียนต้องค้นเรื่องเกี่ยวกับอากาศและคุณภาพชีวิต นักเรียนจะเลือกหนังสือเล่มที่สอง (ซึ่งเขียนโดย กระทรวง สาธารณสุข) เพราะเป็นหน่วยงานที่ดูแลเรื่องสุขภาพ	0.851	1.300	8.122	4. การประเมินความน่าเชื่อถือกับ สารสนเทศที่ได้รับ
4.2 หากนักเรียนต้องค้นเรื่องเกี่ยวกับอากาศและคุณภาพชีวิต นักเรียนจะเลือกหนังสือเล่มที่สอง (ซึ่งเขียนโดย นาย ประพนธ์ แก้วกล้า) เพราะรู้จัก/เคยได้ยินชื่อ (*)	0.831			
5.1 สถานที่ท่องเที่ยวในภาคกลางคือ ฟาร์มจระเข้ วัดพระ แก้ว และเขื่อนศรีนครินทร์	0.660	1.235	7.718	5. การจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ
5.2 สัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมคือ ช้าง หมี และสิงโต	0.610			
6.1 หากครูให้นักเรียนค้นเกี่ยวกับหามาสลา ประเทศอินเดีย นักเรียนจะค้นจากหนังสือเล่มแรก (สิ่งมหัศจรรย์และ สถานที่สำคัญของโลก)	0.754	1.185	7.405	6. การประเมินสารสนเทศที่ตรง กับความต้องการและประเมิน ความถูกต้อง
6.2 หากครูให้นักเรียนค้นเกี่ยวกับร่างกายของเรานักเรียนจะ ค้นจากหนังสือเล่มสอง (วิทยาศาสตร์น่ารู้)	0.577			

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน และค่าร้อยละของความแปรปรวน ของด้านการนำสารสนเทศไปใช้ที่ผ่านการสกัดและหมุนแกนด้วยวิธี Varimax

การรู้สารสนเทศของนักเรียน ด้านการนำสารสนเทศไปใช้	น้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน	ชื่อองค์ประกอบย่อย
1.1 นักเรียนใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อทำโครงงานวิทยาศาสตร์	0.664	2.686	12.791	1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในนำเสนอผลงาน
1.2 นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการนำเสนอผลงาน	0.610			
1.3 หากนำเสนอการประดิษฐ์โครงงาน นักเรียนควัดอย่างการนำเสนอจากเว็บไซต์ต่างๆ	0.585			
1.4 นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการพิมพ์งาน	0.577			
2.1 นักเรียนเคยนำหนังสือของห้องสมุดกลับบ้าน โดยที่ไม่ได้ยืม (*)	0.720	1.596	7.598	2. การมีมารยาทในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
2.2 นักเรียนเคยฉีกหน้าหนังสือ เมื่อนักเรียนอยากได้ภาพในหนังสือของห้องสมุด (*)	0.669			
2.3 นักเรียนเคยนำหนังสือไปซ่อนเพื่อไม่ให้คนอื่นเห็น เมื่อนักเรียนอยากอ่านหนังสือเล่มที่ต้องการในห้องสมุด (*)	0.606			
3.1 นักเรียนใช้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เพื่อทำรายงาน	0.762	1.488	7.084	3. การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาที่พบในการเรียน
3.2 นักเรียนใช้ข้อมูลจากหนังสือในห้องสมุดเพื่อทำแบบฝึกหัด	0.611			
4.1 เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์เรื่องภาวะโลกร้อนนักเรียนรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิชาวิทยาศาสตร์	0.658	1.318	6.275	4. การบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้อื่นของคน
4.2 นักเรียนได้ใช้คำสอนของผู้ปกครองเพื่อการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	0.625			
5.1 เวลารายงานข่าวหน้าชั้น นักเรียนบอกชื่อหนังสือพิมพ์และฉบับประจำวัน ที่ เดือน พ.ศ. ด้วย	0.652	1.204	5.732	5. การบอกแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึง
5.2 หากนำเสนอรายงานหน้าชั้น นักเรียนนำรูปแบบของนักข่าวที่ชื่นชอบมาเป็นแบบอย่าง	0.629			

หมายเหตุ :

ค่าน้ำหนัก (Factor Loading) คือค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ

ค่าไอเกน (Eigen Value) คือค่าความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรที่สามารถอธิบายความสำคัญขององค์ประกอบ

ค่าร้อยละของความแปรปรวน คือค่าร้อยละของความแปรปรวนทั้งหมดที่สามารถอธิบายขององค์ประกอบ

* หมายถึง ข้อคำถามเชิงลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบใช่ได้ 0 คะแนน ตอบไม่ใช่ได้ 1 คะแนน

การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในทัศนะผู้เชี่ยวชาญ (ก่อนวิเคราะห์องค์ประกอบ) กับโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา (หลังวิเคราะห์องค์ประกอบ) มีความสอดคล้องกัน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการนำสารสนเทศไปใช้ สำหรับองค์ประกอบย่อยพบว่า การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในทัศนะผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เรียงลำดับจากทักษะที่ง่ายและใกล้เคียงไปสู่ทักษะที่ยากและไกลตัว (ใช้สัญลักษณ์อักษร ก-ฮ) สำหรับโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาเรียงลำดับตามค่าไอเกน หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ (ใช้เลขอารบิก 1-7) และพบว่าองค์ประกอบการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ มี 3 องค์ประกอบที่ไม่ถูกเปลี่ยนชื่อใหม่ ได้แก่ การให้ความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ การจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ และการบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตน และมี 1 องค์ประกอบที่ถูกตัดออกไป คือ การกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ (ดังภาพที่ 3)

ก. ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ พบว่าการรู้จักกลยุทธ์ในการค้นหาสารสนเทศ (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ได้เปลี่ยนความสำคัญจากอันดับที่สี่มาเป็นอันดับแรก และใช้ชื่อใหม่ว่า การรู้จักคำและการสะกดคำเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ การรู้จักใช้คำสำคัญและหัวเรื่องเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ และการรู้จักหมวดหมู่ของหนังสือในห้องสมุด (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ) โดยถูกจัดไว้ในอันดับแรก อันดับที่สอง และอันดับที่สาม ตามลำดับ สำหรับการรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ถูกลดความสำคัญจากอันดับแรกมาเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งใช้ชื่อใหม่ว่า การรู้สารสนเทศมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือตอบข้อสงสัยในการเรียน และการรู้สารสนเทศมีประโยชน์ต่อการใช้เพื่อตอบสนองความอยากรู้ (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ) โดยถูกจัดไว้ในอันดับที่สี่ และ

อันดับที่ห้า ตามลำดับ ส่วนอันดับที่หกคือการระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) และใช้ชื่อใหม่ว่า การระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ ค้นหาคำตอบ (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ) และอันดับสุดท้ายคือการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่เลือกไว้ได้ (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ซึ่งใช้ชื่อใหม่ว่า การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ)

ข. ด้านการประเมินสารสนเทศ พบว่า การให้ความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ ได้เปลี่ยนความสำคัญจากอันดับที่สองมาเป็นอันดับแรก และยังคงใช้ชื่อเดิม สำหรับการวิเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับ (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ซึ่งความสำคัญลดลงจากอันดับแรกมาเป็นอันดับที่สาม และใช้ชื่อใหม่ว่า การแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นกับสารสนเทศที่ได้รับ ส่วนการประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ได้รับ (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ถูกกระจายความสำคัญ และใช้ชื่อใหม่ว่า การประเมินความทันสมัย การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการและประเมินความถูกต้อง (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ) โดยถูกจัดไว้ในอันดับที่สอง อันดับที่ดี และอันดับสุดท้าย ตามลำดับ ส่วนการจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ ถูกจัดไว้ในอันดับที่ห้าและยังคงใช้ชื่อเดิม

ค. ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ พบว่า การนำเสนอผลจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ได้เปลี่ยนความสำคัญจากอันดับที่สามมาเป็นอันดับแรก และใช้ชื่อใหม่ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการนำเสนอผลงาน (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ) สำหรับการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ได้เปลี่ยนความสำคัญจากอันดับสุดท้ายขึ้นมาเป็นอันดับรองลงมา และใช้ชื่อใหม่ว่า การมีมารยาทในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการบอกแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึง (หลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ) โดยถูกจัดไว้ในอันดับที่สอง และอันดับสุดท้าย ตามลำดับ ส่วนการใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหา (ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ) ความ

สำคัญลดลงโดยเปลี่ยนจากอันดับที่สองลงมาเป็นอันดับที่สาม และใช้ชื่อใหม่ว่า การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาที่พบในการเรียน (หลังการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ)

ส่วนการบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตน (ก่อนการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ) ถูกลดจากความสำคัญอันดับที่สองมาเป็นอันดับที่สี่ และยังคงใช้ชื่อเดิม

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาก่อนวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ กับโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาหลังวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA (Lau, 2004) มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา (American Library Association, 1989) และมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนของประเทศออสเตรเลีย (Council of Australian State Libraries, 2006) (ตารางที่ 4) พบว่า

ก. การพิจารณาโดยภาพรวม

1) การเข้าถึงสารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนประเทศสหรัฐอเมริกาในทุกองค์ประกอบย่อย

2) การประเมินสารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย สอดคล้องกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA ในทุกองค์ประกอบย่อย

ข. การพิจารณาความสอดคล้องรายองค์ประกอบย่อย

องค์ประกอบย่อยที่สอดคล้องกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ได้แก่

1) ความสามารถในการใช้กลยุทธ์การค้นสารสนเทศได้

2) ความสามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้

3) ความสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้

4) ความสามารถให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ

5) ความสามารถประเมินสารสนเทศกับความต้องการและประเมินความถูกต้องได้

6) ความสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตนได้

ค. พิจารณาความแตกต่างรายองค์ประกอบย่อย พบว่า

1) ความสามารถรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ แตกต่างกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA และมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนประเทศออสเตรเลีย ที่กล่าวว่า นักเรียนต้องสามารถตระหนักถึงความจำเป็นของสารสนเทศ

2) ความสามารถนำเสนอผลจากสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนประเทศสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ที่กล่าวว่า นักเรียนควรสามารถนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม

3) ความสามารถใช้สารสนเทศแก้ปัญหาที่พบในการเรียน แตกต่างกับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA และมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวว่า นักเรียนควรสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ และใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหา

4) ความสามารถใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม แตกต่างกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวว่า นักเรียนควรสามารถยอมรับในหลักการทางอิสรภาพทางสติปัญญา และนักเรียนต้องสามารถยอมรับในสิทธิทางปัญญา

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย กับโครงสร้างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของ IFLA และมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย

โครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย	โครงสร้าง/มาตรฐานการรู้สารสนเทศ		
	IFLA	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
1. ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ			
1.1 การรู้จักใช้กลยุทธ์การค้นสารสนเทศได้ ¹	✓	✓	✓
1.2 การรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศได้ ²	✗	✓	✗
1.3 การระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้	✓	✓	✓
1.4 การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่เลือกไว้ได้	✓	✓	✓
2. ด้านการประเมินสารสนเทศที่ได้รับ			
2.1 การให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ	✓	✓	✓
2.2 การแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นกับสารสนเทศที่ได้รับ	✓	✓	
2.3 การจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ	✓		✓
2.4 การประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศที่ได้รับ ³	✓	✓	✓
3. ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์			
3.1 การนำเสนอผลจากสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	✗	✗	✗
3.2 การใช้สารสนเทศแก้ปัญหาที่พบในการเรียน	✗	✗	✓
3.3 การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมได้ ⁴	✓	✗	✓
3.4 การบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับ เข้ากับความรู้อยู่ของตนได้	✓	✓	✓

หมายเหตุ : ✓ หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่มีความตรงและสอดคล้องทั้งหมดกับทักษะของผู้เชี่ยวชาญ

✗ หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่มีความตรงแต่ไม่ทั้งหมดเนื่องจากเป็นทักษะที่สูงเกินไปในทักษะของผู้เชี่ยวชาญ

¹ การรู้จักใช้กลยุทธ์การค้นสารสนเทศได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรู้จักคำและสะกดคำเพื่อค้นหาสารสนเทศ การรู้จักใช้คำสำคัญและหัวเรื่องเพื่อค้นหาสารสนเทศ และการรู้จักหมวดหมู่หนังสือในห้องสมุด

² การรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรู้ว่าสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา และการรู้ว่าสารสนเทศมีประโยชน์เพื่อตอบสนองความอยากรู้และการศึกษาต่อ

³ การประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศที่ได้รับ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การประเมินความทันสมัยกับสารสนเทศที่ได้รับ การประเมินความน่าเชื่อถือกับสารสนเทศที่ได้รับ และการประเมินสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการและประเมินความถูกต้อง

⁴ การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีมารยาทในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการบอกแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึง

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำโครงการสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้เป็นกรอบสำหรับใช้วัดคุณสมบัติเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2548, 28 กุมภาพันธ์). ผลวิจัย
ชี้ศึกษาไทยไม่สร้างความรู้. เดลินิวส์, หน้า
27.

สมาน ลอยฟ้า. (2545). การสอนการใช้ห้องสมุด :
พัฒนาการและแนวโน้ม. วารสารห้องสมุด,
46 (2), 20-30.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ:
เฟื่องฟ้าพรินติ้ง

Adams, L. (2000). **Designing the electronic
classroom**. Retrieved September 14,
2004, from [http://www.cheecs.net/95conf/
PROCEEDINGS/adams.htm](http://www.cheecs.net/95conf/PROCEEDINGS/adams.htm)

American Association of School Librarians and
Association for Educational Communication
and Technology. (1998). **Information
power: Building partnerships for learning**.
Chicago: American Library Association.

American Library Association. (1989). **Presidential
committee on information literacy
(Final Report)**. Chicago: American Library
Association.

_____. (1998). **Information literacy standard
for student learning**. Retrieved September
29, 2005, from [http://www.netlibrary.com/
nlreader/nlreader.dll?bookid=45152&filena
me=page_i.html](http://www.netlibrary.com/nlreader/nlreader.dll?bookid=45152&filena
me=page_i.html)

Association of College and Research Libraries.
(2000). **Information literacy competency
standards for higher education**. Retrieved
January 8, 2004, from [http://www.ala.org/
acrl/ilstandardlo.html](http://www.ala.org/acrl/ilstandardlo.html)

Australian School Library Association. (2004).
Policy statement: Information literacy.
Retrieved June 28, 2006, from [http://www.
asla.org.au/policy/p_infol.htm](http://www.asla.org.au/policy/p_infol.htm)

Bundy, A. (1999). Information literacy : The 21st
century education smartcard. **Australian
Academic & Research Libraries**, 30 (4),
233-250.

Canadian Association for School Libraries. (2005).
**Guidelines for effective school library
programs**. Retrieved June 28, 2006, from
[http://www.caslibraries.ca/publications/
pub_guidelines.aspx](http://www.caslibraries.ca/publications/pub_guidelines.aspx)

Council of Australian State Libraries. (2006).
**Council of Australian State Libraries :
Information literacy standards**. Retrieved
December 21, 2006, from [http://www.casl.
org.au/papers/casl/information.literacy.
standards.pdf](http://www.casl.org.au/papers/casl/information.literacy.
standards.pdf)

Doyle, C. S. (1994). **Information literacy in an
information society: A concept for the
information age**. Syracuse, NY: ERIC
Clearinghouse on Information & Technology,
Syracuse University.

IFLA. (2006). **Guidelines on information literacy
for lifelong learning**. Retrieved July 12,
2006, from [http://www.ifla.org/VII/s42/pub/
IL-Guidelines2006.pdf](http://www.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006.pdf)

Kish, L. (2004). **Statistical design for research**.
New York: John Wiley & Sons.

- Lau, J. (2004). **International guideline on information literacy**. Retrieved February 6, 2006, from <http://bivir.uacj.mx/dhi/DoctosNocio-Inter/Docs/Guidelines.pdf>
- Nimon, M. (2002). Developing lifelong learners : Controversy and the educative role of the academic librarian. **Australian Academic & Research Libraries**, 33 (1), 14-24.
- Stueart, R. D. (1990). Electronic dialogue on information literacy. **วารสารวิทยบริการ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)**, 12 (2), 46-55.
- The Library Association. (2000). **The primary school library: Guideline**. London: The Professional Practice Development of the Library Association.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2006). **Development of information literacy through school libraries in South-East Asian countries**. Retrieved July 10, 2006, from <http://www2.Unescobkk.org/elib/publications/06INF/information.pdf>

